

NAGRADE 45. TEDNA SLOVENSKE DRAME

Priznanje Vladimirja Kralja za kritiške in teatrološke dosežke v zadnjih dveh letih

prejme

Primož Jesenko za strokovno monografijo *Rob v središču: izbrana poglavja o eksperimentalnem gledališču v Sloveniji 1955–1967*

Obsežna, temeljita in večplastna monografija *Rob v središču* pomembno prispeva k razumevanju in ovrednotenju gledališkega ustvarjanja v začetku druge polovice dvajsetega stoletja pri nas. V njej se Jesenko osredotoča na takratne eksperimentalne gledališke tokove v polju uprizoritvenih umetnosti na Slovenskem in natančno analizira kontekst uveljavljanja novih žanrskih ter slogovnih pristopov. S tem oblikuje vsebinsko in metodološko bogato študijo, ki je izrednega pomena za celovit vpogled v zgodovino slovenskega gledališča.

* * *

Mag. Primož Jesenko (1975) je dramaturg in teatrolog, ki je zaposlen kot kustos videoarhiva v Slovenskem gledališkem inštitutu; njegova raziskovalna pozornost je zadnja leta namenjena zlasti eksperimentalnim gledališkim tendencam, ki se jim je deloma posvečal že v knjižno izdani študiji *Dramaturški koncepti v slovenskem gledališču 1950–1970* (2008). Njegova sveža monografija *Rob v središču: izbrana poglavja iz zgodovine eksperimentalnega gledališča v Sloveniji 1955–1967* (2015) izhaja iz zavesti o prepletenosti institucionalne in zunajinstitucionalne dejavnosti v času razvoja slovenskega gledališča po letu 1950, ko se je to med drugim napajalo z ustvarjalnimi tokovi zunaj Slovenije oziroma Jugoslavije. V njej je večplastno, konsistentno in z uporabo različnih raziskovalnih metod in pristopov prikazana dialektika razvojnih premen, na katero je učinkovala zlasti agilnost razgledanih in nekonformistično usmerjenih posameznikov in posameznikov, ki so uveljavljali nove žanrske in slogovne pristope v polju uprizoritvenih umetnosti na Slovenskem (denimo gledališče v krogu ali vpeljevanje koreografiranega giba v odrski izraz).

Obenem posveča Jesenko veliko pozornosti nekaterim fenomenom, ki doslej niso bili deležni podrobnejše strokovne tematizacije (Delavski oder, Obrtniško gledališče, ŠKUD Akademik, gledališke skupine Jurija Součka) ali pa so bili obravnavani z zadržki (denimo Korunovo obdobje na Delavskem odru). V tem smislu se v žarišču monografije znajdeto Eksperimentalno gledališče Balbine Battelino Baranovič in teaterski historiat te ustvarjalke, katere recepcija je bila doslej v marsičem reduktivna; podobno velja tudi za ustvarjalca, kot sta Draga Ahačič in Dušan Tomše. Jesenkova vizura izostruje razmerje med »institucijo« in »neinstitucijo« oziroma njuno nujno prepletanje, ki rezultira v zelo raznoterih oblikah odrskega ustvarjanja. Pri tem pa se še zdaleč ne omejuje na prikaz gledališkega dogajanja v (tedanji republiški) prestolnici, temveč daje ustrezno težo tudi živahnemu utripu v ostalih slovenskih mestih. Posebna »dodana vrednost« knjige *Rob v središču* pa se skriva v obsežnem razdelku, ki sledi besedilu monografije kot take in ga tvorijo Jesenkovi poglobljeni intervjuji z nekaterimi od ključnih akterjev eksperimentalnih tokov v 50. in 60. letih 20. stoletja; za te pogovore lahko brez pretiravanja zatrdimo, da imajo neprecenljivo pričevanjsko in izkušnjsko vrednost.

(iz utemeljitve, ki jo je pripravil Gašper Malej)